

Macskagyökér (*Valeriana officinalis*)

- **Rendszertani besorolás:**
Valerianaceae (macskagyökérfélék),
- **Származás:**
mérsékelt öv,
- **Botanika:**
évelő, lágyszárú,
álernyő virágzat,
kaszattermés.

• **Drog:**
gyöktörzs és gyökér (*Valerianae radix*),

• **Hatóanyag:**
illóolaj 0,4-0,6% (borneol),
valepotriátok 0,5-1,5%,
szeszkviterpének,

• **Farmakológiai hatás:**
nyugtató, enyhe görcsoldó,

• **Felhasználás:**
gyógyszeripar (alvászavar, ideges szív- és
gyomorpanaszok), nyugtató tea, tinktúra.

Előfordulás

középhegységi lombos erdőkben

Környezeti igény

fény- és **hőigénye** közepes

talaj: mélyrétegű, jó vízgazdálkodású,
tápanyagban gazdag, közepkötött barna homok
és homokos vályog

Fajta: -

Macskagyökér – termesztés (1 év)

• **Elővetemény:**
elővetemény korán lekerüljön
nem túl igényes (2-3 év)

• **Talajelőkészítés:** nyár v. közép mély szántás,
elmunkálás

• **Tápanyag-utánpótlás:**
szerves trágya: 15-20 t/ha
+ ősszel **N:P:K=** 30-40: 40-50: 20-30 kg/ha
+ jún.e. **N=** 40-50 kg/ha

• **Szaporítás:** palánta (szabadföldbe)
vetésidő: júl.k.-v.
vetésmélység: talajfelszínre
sortávolság: 25 cm
kiültetés: szept.v.- okt.e.
tenyészterület: 40-50 x 20-25 cm

• **Ápolás:**
tavaszi hengerezés, sorközművelés,
magszárkitérés

• **Növényvédelem:**
lisztharmat (*Erysiphe valerianae*), fómás tő-
és szárothadás (*Phoma spp.*), levéltetvek
(→ uborka-mozaikvírus), talajkártévek ellen,

• **Betakarítás:**

- *idő:* vegetáció végén (okt.e.-k.)
- *mód:* kézzel v. géppel

• **Elsődleges feldolgozás:**

tisztítás, mosás, darabolás, szárítás (40°C)
jól zárható helyen, **elkülönítve tárolás**

- **Hozam:** 2- 2,5 t/ha száraz gyökér

Komló (*Humulus lupulus*)

• **Rendszertani besorolás:**

Cannabaceae (kenderfélék),

• **Származás:**

Földközi-tenger vidéke,

• **Botanika:**

évelő, lágyszárú,
kétlaki,
kúszónövény (jobbra csavarodik),
nagy, tenyeresen tagolt, érdes levelek,
füzér- (termős), fűt- (porzós) virágzat –
murvalevelek tobozszerűen,
makktermés.

• **Drog:**

nőivarú virágzat (*Lupuli flos*),

• **Hatóanyag:**

gyanta 12-22% (alfa-kesperűsav),
cseranyagok 4-8%,
illóolaj 0,5-2%,

• **Farmakológiai hatás:**

nyugtató, étvágyjavító, baktericid, tartósító,

• **Felhasználás:**

nyugtató,
tartósítás,
haj- és bőrápoló szerek,
sör.

Komló – termesztés (8-10 év)

- **Talajelőkészítés:** mélyforgatás (50-80 cm),

- **Tápanyag-utánpótlás:** **tápanyagigényes**
közvetlen **szerves trágya** 40-60 t/ha
+ 3-4 évente 35-40 t/ha

- **Támrendszer felépítése:** 6-7 m magas,
általában 2-3 ha nagyságú egy komlókert,
100-110 db oszlop/ha

- **Telepítés:** gyökeres dugvány
idő: okt.k. - ápr.k.
mélység: 30-40 cm
sortávolság: 3 m
tőtávolság: 60-80/ 100-120/ 130-150 cm

- **Ápolás:**
 mechanikai sorközművelés,
 gyomirtás,
 metszés,
 indafelvezetés,
 öntözés,

- **Növényvédelem:**
 lisztharmat, peronoszpóra, levéltetvek és takácsatkák ellen,

- **Betakarítás:**
 kézzel v. géppel

- **Elsődleges feldolgozás:**
 szárítás 40-50°C,

- **Hozam:**
 0,5-2,5 t/ha szárított virág (toboz)

Anyarozs (*Claviceps purpurea*)

- **Rendszertani besorolás:**
Ascomycotina (tömlősgombák) altörzs,
Clavicipitaceae (varjúkörömfélék) család.

- **Drog:**
 szklerócium (*Secale cornutum*),

- **Hatóanyag:**
 ergot-alkaloidok, (LSD= lizergsav-dietilamid)
 zsíros olaj,
 színanyagok,
 fehérjék, aminok.

- **Farmakológiai hatás:**
 érszűkítő, méhösszehúzó, vérzéscsillapító,
mérgező!

- **Felhasználás:**
 kizárólag gyógyszeripari alapanyag (szülészet,
 idegyógyászat)
 LSD - kábítószer.

Anyarozs – termesztés (1 év)

- **Békésy Miklós 1934.**
 állomány fertőzése konídium-szuszpenzióval:
 - *fertilis rozs* – kalász megjelenésekor, spec.
 fertőzőgéppel
 - *hímsteril rozs* – teljes virágzáskor, szórógéppel
 ma már nem termesztik → fermentációs eljárás

Kerti ruta (*Ruta graveolens*)

- **Rendszertani besorolás:**

Rutaceae (rutafélék),

- **Származás:**

Földközi-tenger vidéke,

- **Botanika:**

évelő félcserje,

50-80 cm magas,

szürkészöld, összetett levelek,

álernyő virágzat: 5 és 4 tagú, sárgászöld virágok, toktermés.

- **Drog:**

herba (*Rutae herba*),

- **Hatóanyag:**

flavonoidok (rutin),

kumarinok,

illóolaj,

alkaloidok,

- **Farmakológiai hatás:**

enyhe görcsoldó, nyugtató, epehajtó, érfalerosztó,

- **Felhasználás:**

rutingyártás alapanyaga (pl. Rutascorbin)

magas vérnyomás, epebántalmak esetén.

Kis télizöld meténg (*Vinca minor*)

- **Rendszertani besorolás:**

Apocynaceae (meténgfélék),

- **Származás:**

Közép- és Dél-Európa,

- **Botanika:**

évelő,

örökzöld,

kúszónövény,

börnemű, fényes, széles lándzsás levelek,

ibolyáskék virág,

tüszőtermés.

• **Drog:**

herba (*Vincae minoris herba*),

• **Hatóanyag:**

alkaloidok (vinkamin, izovinkamin, vincin),

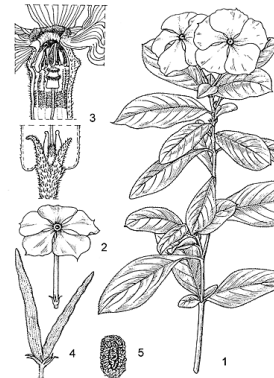
• **Farmakológiai hatás:**

vérnyomáscsökkentő, agyértágító, vizelethajtó,

• **Felhasználás:**

gyógyszeripari alapanyag (Devincan, Cavinton)

Rózsameténg (*Catharanthus roseus*)

• **Rendszertani besorolás:**

Apocynaceae (meténgfélék),

• **Származás:**

Madagaszkár,

• **Botanika:**

évelő lágyszárú, (nálunk egyéves),
30-60 cm magas szár,
olajzöld, fénylő, bőrnemű levél,
rózsaszín v. fehér virág levélhóraljban,
egyesével,
tűszőtermés.

• **Drog:**

levél (*Catharanthus folium*),
gyökér (*Catharanthus radix*),

• **Hatóanyag:**

alkaloidok (több mint 100-féle)
(levél: vinblasztin, vinkrisztin, vinleurozin,
gyökér: raubazin),
cseranyag,
pektin.

• **Farmakológiai hatás:**

sejtosztódás, DNS- és RNS-szintézis gátlása
(levél),
értágító (gyökér).

• **Felhasználás:**

daganatos megbetegedések (főleg gyermek-
leukémia) kezelésére (levél),
gyógyszeripar (vinblasztin, vinkrisztin előállítás)
értágító szer, vérkeringési zavarokra (gyökér).

Páfrányfenő (*Ginkgo biloba*)

• **Rendszertani besorolás:**

Ginkgoaceae (páfrányfenyőfélék),

• **Származás:**

D-Kína,

• **Botanika:**

nyitvatermő,

kétlaki,

20-40 m magas fa,

legyezőszerű, villás éreztű levél,

„termés”: húsos burok, csontkemény héjban mag.

• **Drog:**

levél (*Ginkgo folium*)

„mag” (*Ginkgo semen*)

• **Hatóanyag:**

flavonoidok 0,5-1% (flavon-glikozidok, biflavonoidok),

terpénlaktonok 0,03-0,25 % (**ginkgolidok, bilobalid**)

• **Farmakológiai hatás:**

vérkeringés-javító, antioxidáns

• **Felhasználás:**

gyógyszeripar (időskori panaszokra: szédülés, halláscsökkenés, feledékenység, Alzheimer-kór, érelmeszesedés),

mag – élelmiszer.